

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 193/03-68

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Lubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Mgr. M. D., bytom B., PaedDr. V. S., bytom B., Ing. R. J., bytom B., a I. K., bytom B., zastúpených advokátom JUDr. I. Š., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 15 C 59/94, neskôr pod sp. zn. 15 C 197/96 na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 15 C 59/94, neskôr pod sp. zn. 15 C 197/96 p o r u š i l základné právo Mgr. M. D., PaedDr. V. S., Ing. R. J. a I. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Mgr. M. D., PaedDr. V. S., Ing. R. J. a I. K. v sume 13 194 Sk (slovom

trinásťtisícstodevät'desiatštyri slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. I. Š., Advokátska kancelária, B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti Mgr. M. D., PaedDr. V. S., Ing. R. J. a I. K. vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 193/03-46 z 3. septembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. M. D., bytom B., PaedDr. V. S., bytom B., Ing. R. J., bytom B., a I. K., bytom B. (ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. I. Š., Advokátska kancelária, B., v časti týkajúcej sa namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (predtým Obvodného súdu Bratislava 1, ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pôvodne pod sp. zn. 15 C 59/94, neskôr pod sp. zn. 15 C 197/96.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti z 20. januára 2003 doplnenej na základe výzvy ústavného súdu prostredníctvom ich právneho zástupcu ďalším podaním z 28. mája 2003 namietali, že predmetné konanie trvá viac ako osem rokov, pričom okresný súd podľa nich nie je „*spôsobilý ho právoplatne ukončiť*“. Uvedené konanie začalo ešte 14. marca 1994, keď právny predchodca sťažovateľov (ich otec) K. K. podal na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhal zaplata 134 628 Sk z titulu „*neoprávneného majetkového prospechu*“ (bezdôvodného obohatenia) a náhrady „*majetkovej újmy*“ vo výške 21 000 Sk od Fakultnej nemocnice na M. ulici v B. (ďalej aj „žalovaná“) z titulu užívania nehnuteľností, ktorých spoluvlastníkom pôvodne bol. Okresný súd zaslal návrh na vyjadrenie žalovanej.

Vyjadrenie žalovanej následne doručil na zaujatie stanoviska K. K. Ten sa vyjadril listom z 21. júna 1994 a podaním z 23. septembra 1994 rozšíril žalobu žiadajúc vydanie časti nehnuteľností (nezastavaného pozemku), ktoré žalovaná užívala, alebo zaplatenie zodpovedajúcej náhrady. Okresný súd reagoval až po dvadsiatich mesiacoch (30. mája 1996), a to tak, že postúpil vec Obvodnému súdu Bratislava 2. Podaním z 21. augusta 1996 rozšíril právny predchodca sťažovateľov žalobu o nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu (nehnutelnosti, ktoré užívala žalovaná, mali byť vyvlastnené rozhodnutím odboru výstavby a územného plánovania Obvodného národného výboru B. II č. VÚP-3415/07-Ša z 11. decembra 1987, ktoré však bolo na základe protestu prokurátora zrušené) podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) proti žalovaným Obvodnému úradu životného prostredia B. II a Miestnemu úradu mestskej časti B. – R. Obvodný súd Bratislava 2 s postúpením nesúhlasil a predložil vec na rozhodnutie Mestskému súdu v Bratislave. Ten rozhodol, že na konanie v uvedenej veci je miestne príslušný okresný súd. Okresnému súdu bolo rozhodnutie Mestského súdu v Bratislave doručené 7. októbra 1996 a spisový materiál 23. októbra 1996. Okresný súd listom zo 7. októbra 1998 vyzval K. K. (ktorý medzitým zomrel – 24. februára 1997) na predloženie rovnopisov jeho doterajších podaní a na upresnenie petitu žaloby vzhľadom na jeho zmenu v podaní z 21. augusta 1996. Po smrti K. K. upresnili sťažovatelia (ako jeho právni nástupcovia v konaní) petit žaloby a požiadali o zmenu účastníkov na strane žalovaného na Slovenskú republiku – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo“) podaniami z 20. decembra 1998 a z 12. septembra 2002. Okresný súd listom z 15. augusta 2002 vyzval sťažovateľov na predloženie záverov predbežného prerokovania nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa § 9 a § 10 zákona č. 58/1969 Zb. Sťažovatelia žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody doručili ministerstvu 10. októbra 2002. Ministerstvo odpovedalo sťažovateľom listom č. 1150/2002-4.2/Ka z 19. novembra 2002, v ktorom im oznámilo, že vo vzťahu k nimi uplatnenému nároku na náhradu škody uplynula premlčacia doba (subjektívna premlčacia doba v máji 1994).

Sťažovatelia namietali, že okresný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup tak, aby bol čo najskôr odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov, kvôli ktorému sa naň obrátili so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu zákon zveruje. Podľa sťažovateľov sa tak v danom prípade nestalo.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nálezom takto rozhodol: *„Slovenská republika zastúpená Obvodným súdom Bratislava 1 a Okresným súdom Bratislava I svojím postupom v konaní 15 C 59/94 a 15 C 197/96 porušila základné práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (...) a priznáva náhradu škody 155.628.-Sk s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % od 14. 3. 1994 do zaplatenia.“*

Okresný súd zaujal k sťažnosti stanovisko prostredníctvom podpredsedníčky okresného súdu v liste sp. zn. Spr. 2098/03 z 2. júla 2003. V uvedenom liste podpredsedníčka okresného súdu uviedla prehľad postupu predmetného konania od jeho začiatku (14. marca 1994) s tým, že podľa názoru okresného súdu v posudzovanom konaní nedošlo k žiadnym zbytočným prietahom.

V podaní zo 7. októbra 2003 sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na konaní verejného ústneho pojednávania v uvedenej veci a súhlasia s upustením od neho. V ďalšom podaní z 27. novembra 2003 uplatnili prostredníctvom právneho zástupcu náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia spolu vo výške 13 194 Sk.

V podaní sp. zn. Spr. 2098/03 z 15. októbra 2003 okresný súd oznámil, že netrvá na tom, aby ústavný súd konal o prijatej sťažnosti sťažovateľov na verejnom ústnom pojednávaní a v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od neho. V prílohe uvedeného podania zaslal okresný súd ústavnému súdu spisový materiál týkajúci

sa konania vedeného na okresnom súde pôvodne pod sp. zn. 15 C 59/94, neskôr pod sp. zn. 15 C 197/96.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Právny predchodca sťažovateľov – K. K., v tom čase bytom B., podal 14. marca 1994 na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhal zaplata 134 628, - Sk z titulu „*neoprávneného majetkového prospechu*“ (bezdôvodného obohatenia) a náhrady „*majetkovej újmy*“ vo výške 21 000 Sk proti Fakultnej nemocnici na M. ulici v B. Dôvodom mala byť skutočnosť, že žalovaná užívala v rokoch 1987 až 1991 bezodplatne nehnuteľnosti nachádzajúce sa na K. ulici v B., ktorých bol právny predchodca sťažovateľov spoluvlastníkom. Tieto nehnuteľnosti mali byť vyvlastnené rozhodnutím odboru výstavby a územného plánovania Obvodného národného výboru B. II č. VÚP-3415/07-Ša z 11. decembra 1987. Rozhodnutím Úradu životného prostredia hlavného mesta Slovenskej republiky B., oddelenia územného rozvoja a štátnej stavebnej správy, č. ŠSS-424-336/91 z 30. apríla 1991, ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. mája 1991, bolo však rozhodnutie odboru výstavby a územného plánovania Obvodného národného výboru B. II č. VÚP-3415/07-Ša z 11. decembra 1987 na základe protestu prokurátora zrušené podľa § 62 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Na základe uvedených skutočností sa právny predchodca sťažovateľov domáhal náhrady zodpovedajúcej výške nájomného za roky 1987 až 1991, ktoré by mu inak bola žalovaná

povinná uhradiť, a náhrady za nájomné, ktoré bol povinný zaplatiť za užívanie náhradného bytu prideleného mu v súvislosti s vyvlastnením.

Pokynom súdnej kancelárie z 28. marca 1994 nechal vo veci konajúci sudca doručiť rovnopis žaloby žalovanej na vyjadrenie.

V mene žalovanej sa k žalobe vyjadrila investorská inžinierska organizácia S. – B., a to podaním doručeným okresnému súdu 21. apríla 1994.

Pokynom súdnej kancelárie z 31. mája 1994 nechal vo veci konajúci sudca doručiť vyjadrenie k žalobe na vyjadrenie právneho predchodcovi sťažovateľov.

Právny predchodca sťažovateľov doručil okresnému súdu svoje stanovisko 23. júna 1994. Podaním z 23. septembra 1994 doručeným okresnému súdu 26. septembra 1994 rozšíril žalobu žiadajúc okrem iného vydanie časti predmetných nehnuteľností (nezastavaného pozemku) alebo zaplatenie peňažnej náhrady.

Okresný súd listom z 30. mája 1996 postúpil predmetnú vec z dôvodu svojej miestnej nepríslušnosti Obvodnému súdu Bratislava 2.

Obvodný súd Bratislava 2 predložil 5. júna 1996 spis Mestskému súdu v Bratislave z dôvodu svojho nesúhlasu s postúpením predmetnej veci.

Podaním z 21. augusta 1996 doručeným Obvodnému súdu Bratislava 2 dňa 26. augusta 1996 rozšíril právny predchodca sťažovateľov žalobu o nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb. proti žalovaným Obvodnému úradu životného prostredia B. II a Miestnemu úradu mestskej časti B. – R.

Mestský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 13 Nc 115/96-28 z 30. augusta 1996 rozhodol, že na konanie a rozhodnutie v predmetnej veci je miestne príslušný okresný súd.

Uvedené rozhodnutie, ako aj predmetný spis boli Obvodnému súdu Bratislava 2 doručené 7. októbra 1996. Spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 23. októbra 1996.

Vo veci konajúca sudkyňa na okresnom súde nechala pokynom z 21. septembra 1998 vyzvať právneho predchodcu sťažovateľov, aby v lehote 15 dní predložil súdu jeden rovnopis žaloby zo 14. marca 1994 a rovnopisy podaní z 21. júna 1996, z 23. septembra 1994 a z 21. augusta 1996 v dvoch vyhotoveniach, ako aj špecifikáciu petitu.

Podľa úradného záznamu z 12. novembra 1998 nachádzajúceho sa v predmetnom spise požiadal v uvedený deň telefonicky Ing. P. D. o predĺženie termínu (do konca novembra 1998) na predloženie požadovaných dokladov.

Listom z 29. novembra 1998 doručeným 30. novembra 1998 zaslal okresnému súdu požadované listiny vrátane oznámenia svojho právneho nástupníctva po nebohom právnom predchodcovi sťažovateľov I. K., bytom B. Zároveň požiadal o predĺženie lehoty (do 21. decembra 1998) na upresnenie petitu žaloby (vzhľadom na „zistené rozdiely v jednotlivých podaniach“ právneho predchodcu sťažovateľov).

Podaním z 20. decembra 1998 doručeným okresnému súdu 21. decembra 1998 I. K. upresnil petit žaloby.

Pokynom súdnej kancelárie z 11. októbra 1999 nechala vo veci konajúca sudkyňa vyzvať I. K. na predloženie dedičského rozhodnutia po zomrelom žalobcovi, na upresnenie, v akom rozsahu uplatňuje pohľadávku z titulu bezdôvodného obohatenia a v akom rozsahu z titulu nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb., a taktiež na predloženie pôvodnej žaloby zo 14. marca 1994 po odstránení procesnej vady (návrh musí byť datovaný), ako aj na predloženie rovnopisu podania z 20. decembra 1998 v lehote 15 dní odo dňa doručenia výzvy. Výzva bola I. K. doručená 15. októbra 1999.

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom z 15. februára 2001 uložila vyžiadať z Okresného úradu B. II úmrtný list právneho predchodcu sťažovateľov v lehote 15 dní. Výzva bola vypravená 8. marca 2001 a Okresnému úradu B. II bola doručená 15. marca 2001.

Okresný úrad Bratislava II doručil úmrtný list právneho predchodcu sťažovateľov okresnému súdu 26. marca 2001.

Pokynom súdnej kancelárii z 19. júla 2001 nechala vo veci konajúca sudkyňa dožiadať dedičské oddelenie okresného súdu o zaslanie dedičského rozhodnutia alebo oznámenie okruhu oprávnených dedičov po právnom predchodcovi sťažovateľov v lehote 15 dní.

Listom z 30. júla 2001 doručeným 31. júla 2001 dedičské oddelenie okresného súdu oznámilo, že dedičmi po žalobcovi sa stali jeho manželka a deti (T. K., Ing. R. J., Mgr. M. D., PaedDr. V. S. a I. K.).

Pokynom súdnej kancelárii zo 7. februára 2002 nechala vo veci konajúca sudkyňa vyzvať právnych nástupcov navrhovateľa, aby sa vyjadrili, či súhlasia so zámenou účastníka konania na strane odporcu, ktorú realizoval I. K. v podaní z 20. decembra 1998, v lehote 15 dní. Výzva bola účastníckam konania (Mgr. M. D., PaedDr. V. S. a Ing. R. J.) doručená v dňoch 20. a 22. februára 2002. Zásielka adresovaná T. K. sa vrátila späť nedoručená 20. februára 2002.

Mgr. M. D., PaedDr. V. S. a Ing. R. J. podaním z 26. februára 2002 doručeným 27. februára 2002 okresnému súdu oznámili, že súhlasia so zámenou účastníka na strane odporcu, ako aj so špecifikáciou petitu žaloby, ktorú vykonal podaním z 20. decembra 1998 I. K.

Pokynom z 22. júla 2002 nechala vo veci konajúca sudkyňa vyzvať sťažovateľov ako právnych nástupcov žalobcu, aby s ohľadom na uplatnenie nároku na náhradu škody

spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb. označili odporcu, ktorý je pasívne legitimovaný na konanie v tomto spore, aby predložili s odkazom na ust. § 9 v spojení s § 10 zákona č. 58/1969 Zb. závery z predbežného prerokovania ich nároku na príslušnom ústrednom orgáne a oznámili okresnému súdu kontaktnú adresu na T. K. v lehote 15 dní. Výzva bola vypravená 15. augusta 2002 a doručená Mgr. M. D. 20. augusta 2002, PaedDr. V. S. 20. augusta 2002 a Ing. R. J. 23. augusta 2002. Zásielka adresovaná I. K. bola 21. augusta 2002 vrátená späť s poznámkou „*adresát odst'ahovaný na neznámu adresu*“.

Podľa úradného záznamu spísaného na okresnom súde 2. septembra 2002 sa do súdnej kancelárie dostavil Ing. P. D., ktorý požiadal o predĺženie lehoty k vyjadreniu sa k listu okresného súdu z 15. augusta 2002 do konca septembra 2002.

Okresnému súdu bol 13. septembra 2002 doručený list Ing. P. D. z 12. septembra 2002, ktorým reagoval na výzvu z 15. augusta 2002. K listu bolo pripojené aj plnomocenstvo na zastupovanie sťažovateľov v predmetnom konaní.

Ing. P. D. podaním zo 14. októbra 2002 doručeným okresnému súdu v ten istý deň oznámil, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu zaslal príslušnému ústrednému orgánu - Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky.

Pokynom súdnej kancelárie zo 4. februára 2003 uložila vo veci konajúca sudkyňa vyzvať splnomocneného zástupcu sťažovateľov Ing. P. D. na predloženie záverov predbežného prejednávania nároku u označeného odporcu v lehote 15 dní odo dňa doručenia pod následkom zastavenia konania. Výzva bola splnomocnenému zástupcovi sťažovateľov doručená 19. februára 2003.

Listom z 20. júna 2003 doručeným 24. júna 2003 Ing. P. D. oznámil okresnému súdu výsledok predbežného prerokovania nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb. na Ministerstve životného prostredia

Slovenskej republiky. V prílohe predmetného listu zaslal okresnému súdu aj oznámenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 1150/2002-4.2./Ka z 19. novembra 2002.

Vo veci konajúca sudkyňa uložila pokynom zo 6. októbra 2003 súdnej kancelárii vyzvať Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, aby sa v lehote 15 dní vyjadrilo k návrhu.

Ministerstvo v liste zo 14. októbra 2003, ktorý bol okresnému súdu doručený 15. októbra 2003, namietlo nedostatok svojej pasívnej legitimácie v konaní (pokiaľ ide o nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom) poukazujúc na novelizované znenie § 10 písm. d) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je ústredným orgánom štátnej správy vo veciach stavebného poriadku a územného plánovania okrem ekologických aspektov Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

2. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba právneho predchodcu sťažovateľov, ktorou sa pôvodne domáhal zaplata 134 628 Sk z titulu bezdôvodného obohatenia a náhrady škody vo výške 21 000 Sk proti Fakultnej nemocnici na M. ulici v B. Žaloba bola samotným právnym predchodcom sťažovateľov a neskôr aj samotnými sťažovateľmi viackrát zmenená (podaniami z 23. septembra 1994, z 21. augusta 1996 a z 20. decembra 1998). V súčasnosti sa sťažovatelia domáhajú zaplata uvedenej sumy z dôvodu náhrady škody spôsobenej rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb. proti Slovenskej republike (v zastúpení príslušným orgánom v zmysle § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.).

Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľov a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o osobitnej právnej alebo skutkovej zložitosti veci.

3. Správanie sťažovateľov a ich právneho predchodcu ako účastníkov konania síce prispelo k predĺženiu doby konania v dôsledku opakovania žiadostí (v novembri 1998 a v septembri 2002) o predĺženie súdom stanovenej lehoty na vykonanie procesného úkonu, na ktorý boli vyzvaní, oneskorenej reakcie splnomocneného zástupcu sťažovateľov (20. júna 2003) na výzvu okresného súdu doručenú mu 19. februára 2003 a najmä podávania návrhov, ktorých nedostatky bolo potrebné opakovane odstraňovať postupom podľa § 43 Občianskeho súdneho poriadku, uvedené okolnosti však rozhodne nemohli ovplyvniť plynulosť postupu okresného súdu v uvedenej veci v takej miere, aby nimi bolo možné odôvodniť stav posudzovaného konania, v akom sa v súčasnej dobe nachádza.

4. Ďalším kritériom, pomocou ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Z hľadiska rešpektovania základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sú právne významné obdobia nečinnosti okresného súdu po 24. februári 1997, keď sa po úmrtí K. K. stali sťažovatelia v dôsledku univerzálnej sukcesie účastníkmi posudzovaného konania (obdobne napr. III. ÚS 209/03). Bolo pritom povinnosťou súdu (po tom, ako sa o úmrtí právneho predchodcu sťažovateľov dozvedel) skúmať, či je potrebné posudzované konanie prerušiť do skončenia príslušného konania o dedičstve alebo či povaha veci pripúšťa, aby sa s dedičmi K. K. v posudzovanom konaní pokračovalo (§ 107 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Okresný súd bol v konaní nečinný po 24. februári 1997 (pôvodne od 23. októbra 1996, keď bol spisový materiál po rozhodnutí Mestského súdu v Bratislave o miestnej príslušnosti vrátený okresnému súdu na ďalšie konanie) do 21. septembra 1998, keď po rozhodnutí o miestnej príslušnosti začal vo veci opäť konať (pokyn vo veci konajúcej sudkyne súdnej kancelárii vyzvať žalobcu na odstránenie nedostatkov návrhu), t. j. takmer 19 mesiacov.

Okresný súd bol v konaní nečinný aj v období od 21. decembra 1998, keď mu bolo doručené podanie jedného zo sťažovateľov, ktorým upresnil petit žaloby, do 11. októbra 1999, keď pokračoval v konaní výzvou sťažovateľa na ďalšie odstránenie nedostatkov návrhu, t. j. viac ako 9 mesiacov. Uvedená výzva bola sťažovateľovi I. K. doručená 15. októbra 1999. Sudcovská lehota (15 dní) stanovená sťažovateľovi v tejto výzve uplynula 30. októbra 1999, okresný súd však v konaní pokračoval až 15. februára 2001, keď vo veci konajúca sudkyňa uložila vyžiadať od Okresného úradu B. II úmrtný list právneho predchodcu sťažovateľov, teda po viac ako 15 mesiacov trvajúcej nečinnosti.

Po doručení oznámenia (31. júla 2001) dedičského oddelenia okresného súdu o dedičoch žalobcu K. K. pokračovala vo veci konajúca sudkyňa v konaní až 7. februára 2002, t. j. po viac ako 6 mesiacoch, keď pokynom súdnej kancelárii uložila vyzvať právne

nástupkyne žalobcu na vyjadrenie, či súhlasia s procesným úkonom I. K. (ďalšieho právneho nástupcu žalobcu a účastníka konania) z 20. decembra 1998. Po odpovedi sťažovateľiek Mgr. M. D., PaedDr. V. S. a Ing. R. J. doručenej okresnému súdu 27. februára 2002 pokračovala vo veci konajúca sudkyňa v konaní po takmer 5 mesiacoch, keď pokynom súdnej kancelárie 22. júla 2002 uložila vyzvať sťažovateľov na ďalšie odstránenie nedostatkov návrhu.

Označené obdobia nečinnosti okresného súdu v posudzovanom konaní predstavujú spolu približne štyri a pol roka. Aj v dôsledku uvedenej nečinnosti sa konanie vedené na okresnom súde po viac ako deviatich rokoch od podania pôvodnej žaloby nachádza v štádiu skúmania podmienok konania a odstraňovania nedostatkov návrhu, resp. jeho zmien bez vytýčenia pojednávania a meritórneho rozhodnutia vo veci, prípadne procesného rozhodnutia, ktorým by bolo konanie skončené.

Nedostatky žaloby (návrhu na začatie konania) ani iné skutočnosti majúce vplyv na predĺženie doby konania (zmeny návrhu, žiadosti účastníka konania o predĺženie lehoty stanovenej súdom na vykonanie procesného úkonu a pod.) samy osebe nevylučujú zodpovednosť súdu za zbytočné prietahy v konaní spôsobené jeho nesprávnym či neefektívnym postupom alebo dokonca nečinnosťou (obdobne napr. I. ÚS 47/96, I. ÚS 21/00, I. ÚS 3/02).

S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania na okresnom súde považovať z hľadiska požiadaviek čl. 48 ods. 2 ústavy vo vzťahu k základnému právu sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd dospel k záveru, že už uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré neboli dôsledkom správania účastníkov konania alebo záveru okresného súdu o existencii zákonnej prekážky odôvodňujúcej takúto nečinnosť, je potrebné kvalifikovať ako obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prietahom v predmetnom konaní, v dôsledku čoho bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov.

5. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie náhrady škody 155 628 Sk (výška pohľadávky uplatnenej v konaní pred okresným súdom) s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % od 14. marca 1994 do zaplatenia s odôvodnením, že v dôsledku porušenia ich základných práv postupom okresného súdu v označenom konaní došlo podľa nich k uplynutiu premlčacej doby na podanie žiadosti o predbežné prejednanie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu (§ 9 zákona č. 58/1969 Zb.), čoho dôsledkom je podľa sťažovateľov „*strata majetku, ktorý nadobudli naši rodičia*“.

Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vyslovil, že je oprávnený chrániť ústavnosť spôsobom upraveným ústavou a zákonom o ústavnom súde. Pri rozhodovaní o uvedenej časti návrhu sťažovateľov vychádzal preto z citovanej platnej právnej úpravy, podľa ktorej má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Tej sa však sťažovatelia v sťažnosti nedomáhali.

Ústavný súd sa pri rozhodovaní o sťažnosti, súc viazaný petitom návrhu v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, zaoberal ústavnou sťažnosťou len v rozsahu, v akom predmet konania vymedzil právny zástupca sťažovateľov pri špecifikácii petitu sťažnosti v doplňujúcom podaní z 28. mája 2003.

V súlade so svojou doterajšou judikatúrou, podľa ktorej cieľom primeraného finančného zadostučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (napr. II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02), preto ústavný súd návrhu na priznanie náhrady majetkovej škody, ktorej sa sťažovatelia domáhali, nevyhovet.

6. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia v uvedenom konaní v celkovej výške 13 194 Sk za tri úkony právnej služby (prevzatie zastupovania, vypracovanie doplnenia návrhu, konzultácia s klientmi a vypracovanie doplnenia návrhu).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 citovaného zákona, preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia podľa § 22 ods. 1, § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 17 ods. 2, § 18 písm. a), § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadostučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Podľa § 17 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 13 194 Sk neodporuje platným právnym predpisom. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk a hodnota režijného paušálu 128 Sk. Po znížení podľa § 17 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. predstavuje odmena právneho zástupcu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2003 (ústavný súd považoval za odôvodnené priznanie náhrady trov za tieto dva úkony právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, podanie na ústavný súd týkajúce sa veci samej - doplnenie sťažnosti z 28. mája 2003) pre štyroch klientov $2 \times 4 \times 3\,416$ Sk, spolu 27 328 Sk, t. j. 27 330 Sk po zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a paušálna náhrada hotových výdavkov $2 \times 4 \times 128$ Sk, spolu 28 354 Sk.

Na základe uvedeného priznal ústavný súd náhradu trov právneho zastúpenia v plnej výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľov, teda 13 194 Sk, ktorú uložil uhradiť okresnému súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2003